
IS-BWYLLGOR LLES ECONOMAIDD

2 Hydref 2026

TEITL: Prosiect Porth y Porthladd Rhydd, Llangefni – Cytundeb Cyllido Grant

AWDUR: David Mathews, Rheolwr Rhaglen Tir ac Eiddo

---

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1. Pwrpas yr adroddiad yw ceisio cymeradwyaeth gan yr Is-bwyllgor Lles Economaidd i fwrw ymlaen i ymrwymo i'r Cytundeb Cyllido Grant mewn perthynas â'r prosiect hwn gyda Chyngor Sir Ynys Môn.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1. Bod yr Is-bwyllgor Lles Economaidd yn nodi bod yr holl gamau oedd yn weddill ar adeg cymeradwyo'r BJC bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori yn y cytundeb ariannu, ac yn awdurdodi'r Cyfarwyddwr Portffolio i gymryd pob cam gweithredol i ymrwymo i'r Cytundeb Cyllido Grant gyda Chyngor Sir Ynys Môn.

3. Y RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Ni ellid cwblhau'r awdurdod penderfynu dirprwyedig a ddarparwyd yn flaenorol gan yr Is-bwyllgor Lles Economaidd i'r Cyfarwyddwr Portffolio mewn ymgynghoriad â'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd, y Swyddog S151 a'r Swyddog Monitro o fewn y cyfnod dynodedig oherwydd bod swydd yr Is-gadeirydd yn wag. Felly, ceisir cymeradwyaeth gan yr Is-bwyllgor Lles Economaidd i fwrw ymlaen ac ymrwymo i'r cytundeb ariannu.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 4.1 Fe gymeradwyodd yr Is-bwyllgor Lles Economaidd yr Achos Cyfiawnhad Busnes ar gyfer y prosiect hwn yn ei gyfarfod ar 3 Hydref 2025 yn amodol ar gymeradwyaeth Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i'r broses sicrwydd a gynhaliwyd.
- 4.2 Yn yr un cyfarfod, dirprwyodd yr Is-bwyllgor y pŵer i'r Cyfarwyddwr Portffolio, mewn ymgynghoriad â'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'r Swyddog Monitro ac Adran 151, i gadarnhau bod y costau a'r buddion terfynol ar ôl caffael yn unol â'r achos busnes cymeradwy ac ymrwymo i gytundeb ariannu gyda Chyngor Sir Ynys Môn ar gyfer cyflawni'r prosiect, yn amodol ar Gyngor Sir Ynys Môn yn mynd i'r afael â'r materion oedd yn weddill a nodwyd yn yr adroddiad ac yn sicrhau'r holl gymeradwyaethau mewnol sydd eu hangen ar gyfer y prosiect.

- 4.3 Roedd yr awdurdodiad dirprwyedig hwn yn ddilys am gyfnod cychwynnol o chwe mis, ac ar ôl hynny byddai'n cael ei adolygu. Mae'r awdurdodiad wedi cael ei adnewyddu ers hynny a chafodd y dyddiadau adolygu eu hymestyn gan yr Is-bwyllgor ar 15 Mai 2026 (i 1 Gorffennaf 2026) ac ar 17 Gorffennaf 2026 (i 1 Hydref 2026).
- 4.4 Fodd bynnag, oherwydd absenoldeb Is-gadeirydd, nid oedd y Cyfarwyddwr Portffolio yn gallu bwrw ymlaen â'r awdurdodiad dirprwyedig o fewn y cyfnod dilysrwydd.
- 4.5 Dylid nodi bod Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi cwblhau cymeradwyo'r broses sicrwydd, a bod Cyngor Sir Ynys Môn wedi mynd i'r afael â'r materion oedd heb eu datrys fel y nodir yn adran 4.6. Yn ogystal, mae ffurf derfynol o Gytundeb Arian Grant bellach wedi'i chytuno gyda Chynghor Sir Ynys Môn ac mae Asesiad Rheoli Cymhorthdal wedi'i setlo gyda chymorth cynghorwyr cyfreithiol allanol i gefnogi'r prosiect.
- 4.6 Mae'r tabl canlynol yn darparu crynodeb o asesiad y PMO o'r materion oedd yn weddill yn y BJC+ a'u statws cyfredol:

	Crynodeb o Asesiad y PMO	Materion oedd yn weddill wrth gymeradwyo'r BJC+	Statws y materion oedd yn weddill
<i>Yr Achos Strategol</i>	Mae'r BJC+ yn cyflwyno Achos Strategol sydd wedi'i ysgrifennu'n dda ac yn glir. Nid oes bylchau sylweddol, ac mae achos clir dros newid wedi'i nodi.	Mae pob mater wedi cael sylw.	Dim gweithredu pellach.
<i>Yr Achos Economaidd</i>	Mae'r dull cyffredinol o arfarnu economaidd ar sail lleoedd yn un cadarn, sy'n dangos defnydd priodol o egwyddorion gwerthuso economaidd a chanllawiau perthnasol, gan gynnwys Llyfr Gwyrdd Trysorlys EF.	Mae pob mater wedi cael sylw.	Dim gweithredu pellach
<i>Yr Achos Masnachol</i>	Rhoddodd Rheolwr Caffael y PMO sylwadau am yr amserlen Gaffael sy'n cwmpasu cyfnod y Nadolig, gofynnodd pa ddigwyddiadau cwrdd â'r prynwr a gynhaliwyd, os o gwbl, a soniodd pa Ddangosyddion Perfformiad Allweddol (KPI) fyddai'n cael eu defnyddio ar gyfer canlyniadau cymdeithasol ac amgylcheddol.	Caffael i'w gwblhau yn unol â'r dull a nodir yn y BJC gan benodi'r cynigydd llwyddiannus. Cadarnhad o'r sefyllfa rheoli cymhorthdal derfynol. Cadarnhau Penawdau Telerau'r Cyngor i brynu safle Peboc.	Wedi cwblhau'r caffael ar gyfer safle Peboc ac wedi penodi prif contractwr. Penodir prif contractwr ar gyfer Plot 2 Tregarnedd erbyn diwedd Medi 2026. Cofrestru'r asesiad cymhorthdal ar y gronfa ddata ar ôl llofnodi'r Cytundeb Cyllido Grant. Wedi cwblhau prynu'r safle.
<i>Yr Achos Ariannol</i>	Eglurder ar ragdybiaethau chwyddiant, arian wrth gefn, TAW a statws Cyllid Cyfalaf Sbarduno y Porthladd Rhydd.	Mae pob mater wedi cael sylw.	Dim gweithredu pellach.

<i>Yr Achos Rheolaethol</i>	Ddim yn berthnasol	Ddim yn berthnasol	Dim gweithredu pellach.
<i>Atodiadau</i>	Cwblhau cyn llofnodi'r BJC+: Sefyllfa Rheoli Cymhorthdal Cynllun Rheoli Buddion Mae'r atodiadau isod ar gael ar gyfer y prosiect: • Asesiad Carbon a Bioamrywiaeth • Cynllun y Prosiect • Cynllun Cyfathrebu • Asesiad Effaith Integredig • Cofrestr Risg • Cynllun Buddion Drafft, Cofrestr a Model Rhesymeg	Erbyn yr Is-bwyllgor: Sefyllfa Rheoli Cymhorthdal Cynllun Rheoli Buddion Terfynol a Chynllun Gwireddu Ar ôl yr Is-bwyllgor: Adroddiad Diweddariad Canlyniadau Caffael CSYM CSYM i gwblhau prynu safle Peboc CSYM yn cwblhau Memorandwm Dealltwriaeth ar gyfer Cyllid Cyfalaf Sbarduno y Porthladd Rhydd	Y sefyllfa wedi'i chytuno, a bydd yr asesiad yn cael ei gofrestru. CSYM wedi cytuno ar y Cynllun Rheoli Buddion Terfynol a'r Cynllun Gwireddu. Gweler y sylwadau uchod ynglŷn â'r Achos Masnachol. Pryniant wedi'i gwblhau. Cwblhawyd yr MoU.

4.7 Gofynnir i'r Is-bwyllgor awdurdodi'r Cyfarwyddwr Portffolio i gymryd pob cam gweithredol i ymrwymo i'r Cytundeb Cyllido Grant gyda Chyngor Sir Ynys Môn.

5. CASGLIADAU

5.1 Cytunwyd ar ffurf y Cytundeb Cyllido Grant gyda Chyngor Sir Ynys Môn ac mae'r holl eitemau oedd yn weddill yn Adran 7 o'r adroddiad blaen i'r BJC yn mis Hydref 2025 wedi cael eu hystyried er mwyn cymeradwyo'r Achos Cyfiawnhad Busnes gan yr Is-bwyllgor ym mis Hydref 2025.

5.2 Mae Uchelgais Gogledd Cymru yn argymhell bod yr Is-bwyllgor yn cadarnhau bod y Cyfarwyddwr Portffolio wedi'i awdurdodi i gymryd yr holl gamau gweithredol angenrheidiol i fwrw ymlaen ac ymrwymo i'r Cytundeb Cyllido Grant gyda Chyngor Sir Ynys Môn.

6. GOBLYGIADAU ARIANNOL

6.1. Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn deillio o'r penderfyniad hwn, mae'r Prif Gontractwr ar gyfer hen safle Peboc wedi'i benodi gan y Cyngor ac mae wedi dechrau gwaith ar y safle.

7. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

7.1. Effaith y penderfyniad a geisir yw rhoi awdurdod newydd i'r Cytundeb Cyllido Grant gael ei ymrwymo ar ôl i'r awdurdod dirprwyedig blaenorol ddod i ben. Ar ôl ei gwblhau, bydd y Cytundeb yn creu rhwymedigaethau cytundebol ac amodau cyllido rhwymol rhwng y partïon. Mae'r adroddiad yn cofnodi bod yr asesiad rheoli cymhorthdal wedi'i setlo, gyda'r cofrestriad gofynnol i ddilyn ar ôl ei lofnodi. Mae goblygiadau cyfreithiol fel arall yn gyfyngedig.

8. ASESIAU EFFAITH

- 8.1. Cynhaliwyd asesiad effaith integredig wrth gymeradwyo'r Achos Cyfiawnhad Busnes i asesu effaith y prosiect ar y Gymraeg, cydraddoldeb ac yn erbyn Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol. Ni chafodd unrhyw effeithiau negyddol eu hadnabod drwy'r asesiad.

DOGFENNAU CEFNDIR *(ar gael ar gais)*

- Prosiect Porth Porthladd Rhydd - BJC+
  - Atodiadau BJC+
  - Adroddiad ar Gais i ymestyn y Cyfnod Dilysrwydd ar gyfer tri Phrosiect Rhaglen Tir ac Eiddo (15/05/2026)
  - Prosiect Porth y Porthladd Rhydd – Cais i ymestyn adroddiad cyfnod dilysrwydd (17/07/2026)
-

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. **Swyddog Monitro:**

“Mae'r adroddiad yn briodol yn dod â'r mater yn ôl i'r Is-bwyllgor i'w gymeradwyo ar ôl i'r awdurdod dirprwyedig blaenorol ddod i ben. Mae'r penderfyniad a geisiwyd yn darparu digon o awdurdod i'r Cyfarwyddwr Portffolio fwrw ymlaen â chwblhau'r Cytundeb Cyllido Grant.”

ii. **Swyddog Cyllid Statudol:**

“Mae'r Achos Cyfiawnhad Busnes wedi bod yn destun adolygiad fanwl ac o safbwynt arian-nol rwyf yn fodlon fod y camau angenrheidiol wedi cael eu cymryd i sicrhau fod y risgiau wedi eu rheoli i lefel rhesymol. Nid oes gennyf wrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir.”